

Cronologia
de la legislació
comercial
francoandorrana:
campanya de
premsa del 1892

Maria Jesús Lluelles

Doctora en Geografia

En números anteriors d'aquest *Butlletí* hem tingut ocasió d'analitzar les relacions comercials hispanoandorranes i iniciar la sèrie dedicada a les relacions entre Andorra i França, en un intent d'elaborar una cronologia dels intercanvis comercials andorranos que van tenir lloc durant els segles XIX i XX. En un primer article dedicat a França –publicat al *Butlletí* número 139, corresponent al mes de setembre d'enguany– es van treballar els protocols comercials del segle XIX i els contratemps a què van estar sotmesos per qüestions d'ordre polític. Els intercanvis comercials havien quedat interromputs temporalment a causa d'un tancament fronterer l'any 1881 i, un cop superat aquest primer escull, una campanya de premsa muntada des de França determinarà el contingut dels futurs acords, en especial pel que fa al bestiar, que quedarà sotmès a contingent. Cal recordar que la ramaderia constituïa un producte d'intercanvi essencial per a unes economies tradicionals de muntanya, com era l'andorrana fins ben entrat el segle XX. Per tant, al limitar el comerç de bestiar es limitava també el desenvolupament econòmic i es dificultava la possibilitat d'adquirir altres productes necessaris.

Contingents a les exportacions andorranes

El comerç francoandorrà havia conegut anteriorment altres limitacions quantitatives imposades per les autoritats franceses. La introducció dels primers contingents que es coneixen en les relacions comercials amb França tenen el seu origen en el Decret de Napoleó I de l'any 1806, i va afectar estrictament la sortida de mercaderies franceses que es dirigien a Andorra. Novament, a l'acabament del segle XIX, França limita el comerç amb Andorra i restringeix l'entrada de productes andorranos en el seu territori. Els contingents han estat una pràctica comercial habitual, i en articles anteriors es va estudiar la introducció de

quotes en els intercanvis amb Espanya amb motiu de la Primera Guerra Mundial.

La causa que desencadena l'adopció de quotes limitades de les quantitats exportables per a Andorra té l'origen en una campanya de premsa muntada des de França. El contraban que es fa des d'Andorra és el gran protagonista de la campanya, que ataca de forma ferotge aquestes pràctiques comercials andorranes, i en aquest context els debats polítics es polaritzen al voltant de dos productes: el tabac i el bestiar. El tabac preocupa l'Administració francesa i el bestiar els productors del sud de França. Uns anys abans, concretament el 1890, el llibre d'actes del Consell General constata l'existència d'un corrent fraudulent de bestiar que, sense ser andorrà, s'introdueix a França com a tal amb els beneficis de franquícia que van ser atorgats a l'acord de l'any 1867. ▶

Cronologia
de la legislació
comercial
francoandorrana:
campanya de
premsa del 1892

El Consell tem les conseqüències que es puguin derivar de l'existència de corrents fraudulents de comerç, en aquest cas amb França, i nomena encarregats especials, la missió dels quals consisteix a controlar les existències andorranes i contrastar les dades amb les dels registres ramaders.

El copríncep francès, a través del seu representant en territori francès, el delegat permanent per a Andorra, l'any 1891, fa saber al síndic que, en aquell moment, les inquietuds estan més relacionades amb el contraban de tabac que amb la importació de bestiar andorrà, malgrat l'increment experimentat durant els

últims anys. Tot i això, considera que el volum comercialitzat entre els dos territoris queda per sota del bestiar andorrà censat i que, per tant, la situació pel que fa al bestiar i el seu possible comerç fraudulent no preocupa de la mateixa manera que el tabac, que, importat per Andorra des de França, reverteix de nou al seu punt d'origen a preus competitius. La problemàtica del tabac queda resolta l'any 1896, quan França, de forma unilateral, passa a limitar-ne les quantitats que es poden importar des d'Andorra.

El tema del bestiar va donar origen a més controvèrsia que el del tabac. Dos anys després de les

Cronologia
de la legislació
comercial
francoandorrana:
campanya de
premsa del 1892

al·lusions que fa el Consell General al frau que es comet a través de la frontera francesa i l'intent de control d'aquest, l'any 1892 s'inicia a la premsa francesa una campanya virulenta en contra d'Andorra. La majoria dels articles que la integren són publicats en el decurs del 1892, malgrat que alguns apareixen posteriorment, fins a l'any 1896. Els atacs van dirigits al tràfic fraudulent de bestiar espanyol, que, a través d'Andorra, entra a França a l'empara del benefici de l'intercanvi de cartes del 1867. La resposta del Consell General és negar les acusacions i qualificar de calumniosa aquesta campanya de premsa.

A la campanya també s'afegeixen les protestes de diverses regions franceses que tenen interessos ramaders, com és el cas de la Cerdanya francesa i l'Arieja, que al·leguen que en algunes fires no han pogut competir amb els preus del bestiar andorrà, molt més ajustats. La Cambra de Comerç de Perpinyà es fa ressò d'aquesta problemàtica i intervé prop del seu govern en defensa dels ramaders francesos. L'atac dels ramaders s'estén a les seves pròpies duanes, les quals acusen de manca de control sobre els moviments de bestiar. S'ataca el fet de la franquícia i es demana que s'adoptin els mateixos criteris definits per a l'Estat espanyol amb imposició aranzelària i, per tant, supressió de la franquícia, com ha fet Espanya.

La discussió arriba al Senat francès. Una interpel·lació d'un senador en representació del departament de l'Arieja denuncia el fet que França té atorgada la franquícia a Andorra quan Espanya grava les entrades de productes andorrans. Simultàniament, el Parlament andorrà, davant la gravetat dels fets, canvia la seva postura i adopta mesures de control, com ara condemnar a pagar multes per infraccions de contraban.

Ara bé, no tot són atacs contra Andorra, i un sector de la premsa francesa del moment ofereix una visió diferent de l'assumpte. Així, no tots els articles són acusatoris, sinó que alguns fins i tot veuen un valor estratègic en el fet de mantenir la situació d'Andorra, ja que el Principat constitueix un mirador sobre la vall espanyola del Segre. El govern francès es veu obligat a prendre mesures per poder donar satisfacció a les demandes internes, però procura no ofegar l'economia andorrana perquè considera que França sempre ha exercit una labor de protecció envers Andorra.

Tot plegat determina que, durant l'any 1897, s'adoptin una sèrie de mesures especials. Es cursa un ofici al síndic –el text figura en el llibre d'actes del Consell– en el qual es fa saber que el govern francès vol limitar la franquícia d'exportació andorrana estrictament a un terç de les existències

TERÇ PARROQUIAL EN FRANQUÍCIA. ANY 1897

taula núm. 1

Parroquia	Vaquí	Cavallí	Asinal	Oví	Cabrum	Mular	Porcí
Canillo	168	102	4	1.234	32	34	41
Encamp	96	35	16	502	20	11	36
Ordino	105	42	20	417	50	16	38
La Massana	165	49	6	1.278	123	21	11
Andorra la Vella	131	6	20	234	141	1	19
Sant Julià de Lòria	86	1	13	665	142	1	35
Total	751	235	79	4.330	508	84	180

Cronologia
de la legislació
comercial
francoandorrana:
campanya de
premsa del 1892

ramaderes censades al país. Simultàniament s'intensifica el control duaner, especialment als punts de Perthus, Bourg-Madame, Saillagouse, Tech, Le Boulou, Cerbère i Port-Vendres.

Amb aquesta disposició s'arriba a una solució intermèdia que pretén evitar el contraban i conservar la franquícia concedida a Andorra. La primera quota s'estableix el 1897, i s'admet la base numèrica presentada pel Consell General l'any anterior. Els recomptes són verificats pel veguer, representant del copríncep francès a Andorra, i els agents de duanes francesos. El terç admès en franquícia i el seu repartiment parroquial s'adjunta en la taula número 1, que fa referència al valor de 1897. Així mateix,

les dades donen mesura de la importància parroquial pel que fa a la producció de bestiar i de la riquesa pecuària del Principat d'Andorra.

Després del primer recompte de l'any 1897, se'n van efectuar tres més que van ser consecutius, concretament els anys 1898, 1899 i 1900. Els valors admesos per a aquests anys es reproduïen en la taula número 2, que fa referència als tres últims anys del segle XIX.

TERÇ NACIONAL EN FRANQUÍCIA.
ANYS 1898-1900

taula núm. 2

Any	Vaquí	Cavallí	Asinal	Oví	Cabrum	Mular
1898	939	262	51	5.230	532	84
1899	1.038	270	49	5.570	607	36
1900	1.080	272	49	6.000	363	60

L'interès pel control del possible contraban ramader decau progressivament i, a conseqüència dels elevats costos per dur a terme els recomptes, l'Administració francesa acorda executar-los cada cinc anys o en casos d'epidèmia que pogués provocar canvis importants en els censos. Fins al mes d'agost de l'any 1951 no es va tornar a verificar un nou recompte dels efectius ramaders andorrans, per tal d'establir el terç en franquícia. L'Administració francesa acorda el nou terç en franquícia el dia 18 de febrer de 1952, que va ser confirmat de nou els anys 1957 i 1964. Les quantitats acordades queden reflectides a la taula adjunta número 3. ■

TERÇ NACIONAL EN FRANQUÍCIA.
PERÍODE 1952-1964

taula n

	Vaquí	Cavallí	Asinal	Oví	Cabrum	Mular	Po
Terç	517	415	26	8.310	120	177	12